

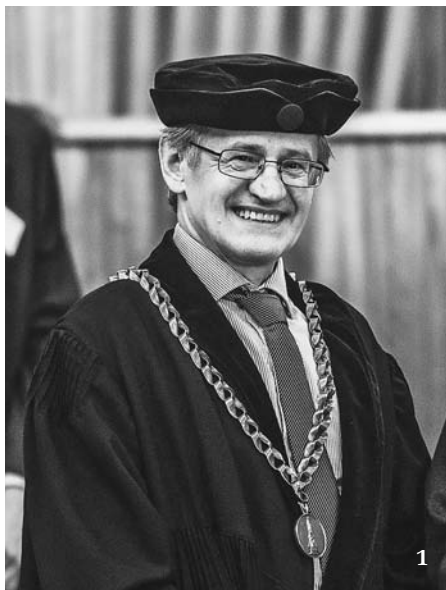
Z oslavy 100. výročí založení Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy

Za účasti akademiků, děkanů přírodovědeckých fakult napříč Českou republikou, studentů i vzácných hostů v čele s japonským velvyslancem se 24. června 2020 uskutečnila oslava 100 let od založení Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Stalo se tak v rámci slavnostního zasedání Vědecké rady PŘF ve Velké aule Karolina Univerzity Karlovy přesně v den zmíněného výročí oddělení přírodovědeckých oborů z mateřské Filozofické fakulty.

Půdu pro založení PŘF připravil bouřlivý rozvoj přírodních věd v předchozím století, a objevy, které měnily svět a přispívaly ke skokovému vývoji ve všech oblastech života společnosti. Od r. 1348 to byla první fakulta, která byla jiná než původní čtyři zakládající. Kromě v současnosti vyučovaných oborů biologie, chemie, geologie a geografie a jejich učitelství (a novodobých dalších) se tehdy na PŘF vyučovala i matematika, fyzika, farmacie a astronomie. Prvním děkanem se stal profesor matematiky Karel Petr. Následný vývoj univerzity vedl k založení dalších samostatných fakult, kterých je v současnosti 17.

V uplynulých 100 letech na fakultě pracovalo množství pedagogů a vědců, významných kapacit, někteří jsou známi po celém světě. Za všechny jmenujme nositele Nobelovy ceny Jaroslava Heyrovského, rostlinného fyziologa Bohumila Němce, vědce, pedagoga a politika Vladimíra Krajínu, geografa a zakladatele Mapové sbírky Václava Švamberu nebo geologa Františka Slavíka.

V úvodu slavnostního shromáždění akademické obce připomněl rektor Univerzity Karlovy prof. Tomáš Zima nejen události,

1 a 2 Současný děkan Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy Jiří Zima a pohled do Velké auly Karolina, kde 24. června 2020 probíhalo slavnostní zasedání Vědecké rady PŘF UK ke 100. výročí založení fakulty.

které na den přesně před 100 lety předznamenaly vznik přírodovědy, ale i obnovu výuky na fakultě po konci války 18. června 1945. Vedle historických milníků zmínil osobnosti, které se nesmazatelně zapsaly do vývoje a dobrého jména fakulty a které získaly prestiž a významné postavení nejen v České republice, ale i v mezinárod-

ním měřítku. „Přeji fakultě, absolventům, studentům i jejich učitelům hodně dalších úspěchů při rozvoji nového poznání a přinášení střípků vědění do mozaiky znalostí naší společnosti,“ uzavřel svou řeč.

Účastníky zasedání pozdravil i zástupce diplomatického sboru Jeho excelence pan Kaoru Shimazaki, velvyslanec Japonska v ČR. Netajil nadšením ze skvělých vztahů, které dlouhodobě panují mezi oběma zeměmi. Vždyť Velvyslanectví Japonska v ČR (z počátku Vyslanectví v ČSR) existuje s přestávkami téměř tak dlouho jako Přírodovědecká fakulta UK.

Rozvoji fakulty se ve svém vystoupení věnoval i děkan PŘF prof. Jiří Zima. „Měl jsem štěstí, že jsem do funkce děkana nastoupil po předchůdcích – děkanech Vladimíru Kořínkovi, Petru Čepkovi, Karlu Štulíkovi, Pavlu Kovářovi a Bohuslavu Gašovi, kteří fakultu neustále posouvali vpřed, takže dnes patří k uznávaným a výkonným vědeckým pracovištím,“ řekl.

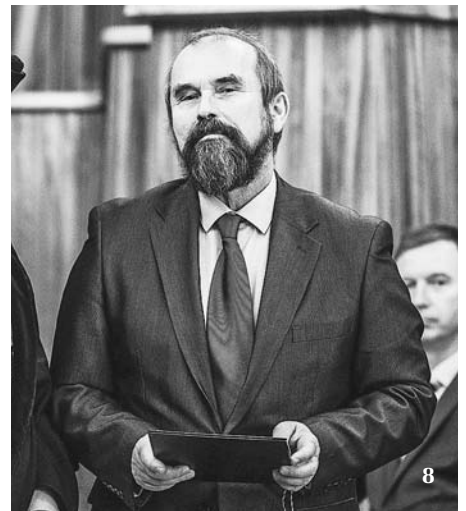
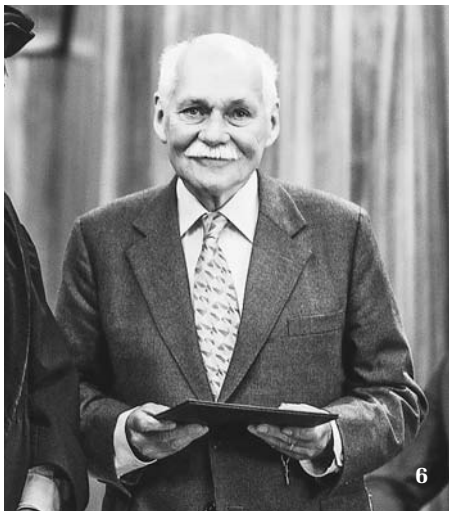
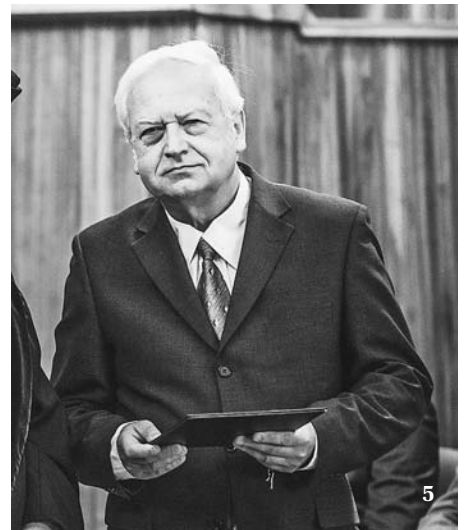
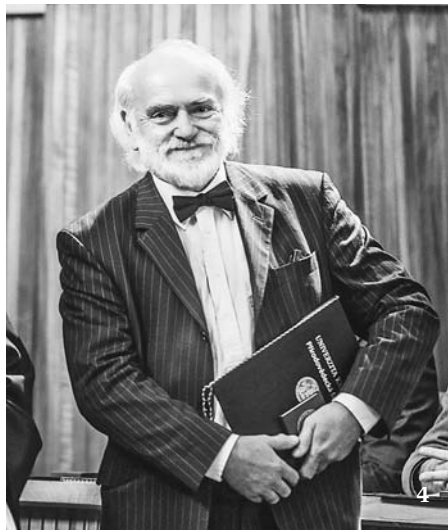
Vrcholem zasedání se stalo udělení 32 stříbrných medailí PŘF UK osobnostem, které se zasloužily o rozvoj fakulty a jejích jednotlivých vědních oborů. Ocenění z rukou děkana J. Zimy tak např. převzali (pozn. redakce – vzhledem k omezenému prostoru vybíráme jen jména osobností spjatých s biologií a přímo se Živou):

● **prof. RNDr. Jaroslav Brůžek, CSc., Ph.D.**, významný představitel české i světové antropologie, který část velmi produktivního vědeckého života strávil na Univerzitě Bordeaux. Obsáhlá vědecká činnost v šíři od evoluce přes bioarcheologii po forenzní antropologii včetně výuky a popularizace vědy ho v současné době činí nejvýraznější osobností české antropologie.

● **doc. RNDr. Petr Folk, CSc.**, v posledních desetiletích významně ovlivnil fungování celé fakulty. Již téměř 30 let vede laboratoř, která se na špičkové úrovni věnuje především molekulárním mechanismům regulace genové exprese.

● **doc. RNDr. Vladimír Hanák, CSc.**, je vrcholným představitelem české zoologie,

vynikajícími úspěchy přispěl k jejímu renomé, které v mezinárodním měřítku používá. Přímý učitel drtivé většiny dnešních našich zoologů je mimo jiné autorem klíčových a prioritních zjištění o biologii netopýrů. Jako jeden z prvních vědců se věnoval povaze přirozené rozmanitosti organismů a jejich evoluční dynamiky.

● **prof. RNDr. Ivan Horáček, CSc.**, klíčová postava zoologického bádání a výuky, mimořádná osobnost s nevídaným rozkročením zájmů od speleologie, historie přírodního prostředí a obratlovcích společenstev čtvrtohor až po otázky taxonomie a evoluce drobných savců, odontologie nebo evolučně-vývojové biologie.

● **prof. RNDr. Vladimír Karpenko, CSc.**, se zabýval biofyzikální chemií a výukou fyzikální chemie, biofyzikální chemie, koloidní chemie a historie chemie. Byl a stále je i velmi aktivním popularizátorem vědy.

● **prof. RNDr. Pavel Kovář, CSc.**, významný vegetační a krajinný ekolog, jehož vědeckým zájmem je především interakce člověka a krajiny. V letech 2003–09 působil jako děkan PŘF a dále v různých organizačních funkcích v rámci Akademie věd ČR a Ministerstva životního prostředí. Velkou měrou se podílel na popularizaci krajinné ekologie, ale i dalších biologických disciplín.

● **doc. RNDr. Jiří Luštinec, CSc.**, se zásadním způsobem zasloužil o podstatnou koncepční transformaci katedry fyziologie rostlin, nynější katedry experimentální biologie rostlin, a jejího odborného zamě-

ření, které mimo jiné rozšířil o moderní přístupy molekulární a buněčné biologie.

● **doc. RNDr. Anton Markoš, CSc.**, spojil s PŘF celý profesní život. Vždy byl vynikajícím pedagogem, vyučoval buněčnou a molekulární biologii a vývojovou biologii.

● **prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc.**, jeden z nejuznávanějších odborníků v oblasti problematiky ochrany životního prostředí. Jeho vědecké aktivity na Univerzitě Karlově postupně pokrývaly chemii, geochemii, posléze ochranu životního prostředí a ekologii, ekonomii a vzdělávání.

● **prof. RNDr. Zdena Palková, CSc.**, se věnuje se studiu kvasinek jako mnohobuněčných organismů a publikuje originální klíčové nálezy. Svými studiemi umožnila pochopit základní procesy v evoluci mnohobuněčných organismů a odhalila nové aspekty nádorové biologie, včetně možnosti testování protinádorových látek.

● **prof. RNDr. Petr Pyšek, CSc.**, zakládající člen katedry ekologie, celosvětově jedna z hlavních osobností invazní ekologie, stál u formování tohoto oboru. Dosud publikoval téměř 400 prací, často v nejprestižnějších časopisech, je druhým nejcitovanějším vědcem působícím v ČR.

● **prof. RNDr. Jan Tachezy, Ph.D.**, jeden z nejvýraznějších vědců současné PŘF, vede Laboratoř molekulární a biochemické parazitologie, působil jako vědecký koordinátor za UK při budování evropského centra excellence BIOCEV.

● **doc. RNDr. Jitka Vilfmová, CSc.**, se zabývá biologii, fylogenezí a komparativní mor-

3 až 8 K oceněným osobnostem u příležitosti 100 let od vzniku Přírodovědecké fakulty UK známým i ze stránek Živy patřili antropolog Jaroslav Brůžek (obr. 3), zoolog Ivan Horáček (4), který přebíral i cenu pro Vladimíra Hanáka, vegetační a krajinný ekolog, děkan fakulty (2003–09) a dřívější předseda redakční rady Živy Pavel Kovář (5), odborník v oblasti problematiky životního prostředí Bedřich Moldan (6), mikrobioložka Zdena Palková (7) nebo invazní ekolog Petr Pyšek (8). Snímky V. Šiguta

fologií hmyzu, nyní především s využitím moderních cytogenetických metod. Pracovala i v řídicích fakultních funkcích, kde se jako dvojnásobná proděkanka biologické sekce podílela na moderním směřování současné biologie.

● **doc. RNDr. Stanislav Vybíral, CSc.**, jehož celoživotní dráha je spojena s fakultou, kde se i ve svém pokročilém věku neúnavně věnuje studentům. Vychoval několik generací fyziologů, patřil vždy mezi nejoblíbenější pedagogy. Ve vědecké práci se zabýval zejména oblastí chladové adaptace. Na jeho bohaté zkušenosti a výsledky práce v současném výzkumu stále navazuje jeho kolegové na katedře fyziologie.

Medailony všech oceněných osobností a další informace k výročí Přírodovědecké fakulty UK najdete na www.natur.cuni.cz. Blíže také Živa 2020, 3